

НАСТАВНО - УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта
„Дијалектика тела у цртежу и перформансу кроз чин сечења“, кандидата Маје
Обрадовић

Наставно-уметничко веће Факултета ликовних уметности донело је одлуку о
формирању Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта
кандидата Маје Обрадовић, под називом „Дијалектика тела у цртежу и
перформансу кроз чин сечења“, у саставу:

1. мр Радомир Кнежевић, ред. проф. ФЛУ, Београд (ментор)
2. др Милета Продановић, ред. проф. ФЛУ, Београд
3. др Никола Шуица, ред. проф. ФЛУ, Београд
4. др Симонида Рајчевић, доцент ФЛУ, Београд
5. др Селма Ђулизаревић Карановић, ред. проф. ФПУ, Београд

Комисија Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности подноси
следећи

ИЗВЕШТАЈ

Биографија кандидата

Маја Обрадовић, визуелни уметник

ОБРАЗОВАЊЕ

- 2016: одбрана докторско-уметничког пројекта на Факултету ликовних уметности, Београд; Наслов: „Дијалектика тела у цртежу и перформансу кроз чин сечења”
- 2007: Факултет ликовних уметности, Београд; дипломирала као студент генерације са највишом просечном оценом 10,00
- 2002: Школа за дизајн, одсек – текстил, Београд; ученик генерације

НАГРАДЕ, СТИПЕНДИЈЕ И РЕЗИДЕНЦИЈЕ

- 2014: стипендија за учешће на радионици додељена од стране Фондације Ст. Мориц Академија (SMAA); ментори: проф. Thomas Grunfeld (Немачка) и проф. Thom Ruskey (Велика Британија), Ст. Мориц, Швајцарска
- 2013: стипендија за учешће на радионици додељена од стране Фондације Ст. Мориц Академија (SMAA); ментор: проф. Andreas Kopp (NED), Ст. Мориц, Швајцарска
- 2010: стипендија за резиденцијални боравак додељена од стране Градског секретаријата града Диселдорфа (уметнички савет града Диселдорфа), Немачка
- 2010: Прва награда на међународном Бијеналу акварела Галерија А, Батајница
- 2008: стипендија додељена за резиденцијални боравак и реализацију пројекта, Schloss Balmoral Visual Arts Fellowship, Kunstlerhaus Schloss Balmoral, Bad Ems, Немачка
- 2008: Прва награда за цртеж из фонда сликара Владимира Величковића, установљене 2008. године у Београду
- 2007: Велика награда „Риста и Бета Вукановић“, Факултет ликовних уметности, Београд
- 2007: Прва награда за цртеж XIV Бијенала студентског цртежа, Дом културе Студентски град, Београд
- 2007: Похвална награда на Бијеналу минијатуре, УЛУПУДС за минијатуру „Postmodern Love”, Галерија Сингидунум, Београд

- 2006: Прва награда на Бијеналу минијатуре, УЛУПУДС за минијатуру „Nurochondriac”, Галерија Сингидунум, Београд
- 2006: стипендија Градске управе града Београда, Секретаријат за образовање и дечју заштиту, Београд
- 2006-2008: стипендија Републичке фондације за развој научног и уметничког подмлатка, Београд
- 2005: Награда за сликарство „Љубица Сокић”, Факултет ликовних уметности, Београд

ПРОЈЕКТИ

- Октобар, 2013: Buch-Schwellen-Projekt: „Visionärer Synkretismus auf der Schwelle”, кооперациони партнери: покрајина Штајермарк, град Грац и Аустријски културни форум при амбасади Аустрије у Београду, аутор пројекта: Оливера Стевановић, уметници Florinda Ke Sophie (Аустрија) и Маја Обрадовић (Србија).

АРТ АУКЦИЈЕ

- Април, 2014: Међународна аукција, Dorotheum Auction, Салзбург, Аустрија
- Фебруар, 2011: добротворна аукција за Универзитетску дечију клинику у Београду организована од стране амбасаде Италије у Београду под називом: „L'arte, il primo soffio di vita”, Народни музеј, Београд

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

- Новембар, 2015: „Cut, Cut, Cut!“, Дом омладине, Београд
- Јун, 2014: „Perfidia“, Стање-Метод-Мистерија, Зечевић галерија, Београд
- Април, 2011: „Слике и цртежи“, Градска галерија, Ужице
- Јануар, 2010: „Без грљења, молим“, Галерија Хаос, Београд
- Август, 2010: „Light in Dusseldorf“, Kunstpunkte 2010, кустос: Michael Voets, Диселдорф, Немачка
- Септембар, 2009: „Зашто црвена?“, Галерија Коларчеве задужбине, Београд
- Децембар, 2008: „La tristezza durera“, Галерија Факултета ликовних уметности, Београд

- Новембар, 2008: „Fragile in an empty castle“, Schloss Balmoral, Bad Ems, Немачка
- Септембар, 2008: „Слојеви меморије“, Галерија Дома омладине, Београд

ГРУПНЕ ИЗЛОЖБЕ

- Октобар, 2014: Сомбор Арт Салон, кустос: Ксенија Самарџија, Србија
- Мај, 2014: III Међународно Бијенале акварела Галерија А, селектор: Миља Вуковић, Батајница
- Април, 2014: XII Међународно Бијенале уметности минијатуре, Горњи Милановац
- Март, 2013: „Колекционар као кустос и селектор“ – Арте Галерија, Савремена уметничка сцена Србије у приватним колекцијама, Галерија Прогрес, Београд
- Мај, 2012: II Међународно Бијенале акварела Галерије А, Батајница
- Март, 2012: Уметничка колонија Златибор, изложба `11, Галерија РТС-а, Београд
- Октобар, 2011: Арт Србија 1, изложба слика, Галерија Прогрес, Београд
- Април, 2010: „Шта лежи испод површине ствари?“, Уметнички салон, Галерија Прогрес, кустос: Милена Марјановић, Београд
- Мај, 2010: „Уроборос или могућности његовог даљег постојања“, Уроборос галерија, кустос: Мила Туцовић, Београд
- Октобар, 2009: „Еволуција и будућност“, Галерија Прогрес (излагање са немачким уметником Kurt Benning-ом), Београд
- Децембар, 2009: „Колекционар као кустос и селектор“ – Арте Галерија, Савремена уметничка сцена Србије у приватним колекцијама, Галерија Прогрес, Београд
- Мај, 2009: „Будоар“, „Ноћ музеја“, Галерија Еуроцентар, Београд
- Новембар, 2008: „Еротика“, Магацин галерија, Београд
- Децембар, 2007: „Belgrade in Budapest, The Net of Choices“, Галерија Impex, кустоси: Maida Gruden, Mara Prohaska, Будимпешта, Мађарска
- Мај, 2007: Изложба награђених студената XIV Бијенале студентског цртежа, Дом културе Студентски град, Београд
- Јул, 2005: Изложба награђених радова студената ФЛУ-а, Галерија Факултета ликовних уметности, Београд

ПУБЛИКАЦИЈЕ

- Новембар, 2010: „Историја уметности у Србији XX век“, први том: радикалне уметничке праксе, аутор: Мишко Шуваковић [et al.], Орион Арт, Београд, 863.
- Септембар, 2009: Der Kunstpreis Balmoral 03 e.V. Maja Obradović, Balmoral 2008/9, Macht Markt Kunst, аутори текста Rainer Hoffmann and Daniele Perrier, Stiftung Rheiland-Pfalz fur Kultural in Kooperation mit der Universitat Koblenz, Немачка

РАДНО ИСКУСТВО

- 2009–2012: асистент, одсек цртање и сликање, Академија Лепих уметности, Београд

Члан УЛУС-а од 2008. године

Анализа докторског уметничког пројекта

Докторско уметнички пројекат кандидаткиње Маје Обрадовић има 109 страница, 79 слика и садржи: Увод (стр. 3), Портфолио и опис пројекта (стр. 4-16), Настанак првог тела: Мама зашто рез? (стр. 16-67), Настанак другог тела лежи у давно заборављеној лакунозној руци (стр. 67-86), Закључак (стр. 86-87), у Прилозима: Интервју са визуелним уметником Томом Пукијем (стр. 88-92), Предмер и предрачун (стр. 92-96), Библиографија (стр. 97-102), Биографија (стр. 102-106), Поглед на целокупну Cut ролну (стр. 106), Изјава о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског уметничког пројекта и Изјава о коришћењу (стр. 107-109).

Докторско уметнички пројекат кандидаткиње Маје Обрадовић под називом „Cut, Cut, Cut!“ настао је према речима кандидата, у распону од 2008-2016. године под различитим животним околностима и подељен по фазама у оквиру дела: Портфолио и опис пројекта: РЕЗ I, РЕЗ II, РЕЗ III, на релацији Берлин-Диселдорф, Београд-Београд. Развојне фазе пројекта описане су кроз сарадњу са афричком уметницом Оумоу Си (неостварена верзија пројекта) и професором роботике Александром Родићем са Института Михајло Пупин у Београду (фаза која и даље траје). Пројекту Cut, претходио је берлински пројекат у распону од 2008-2009. године изложен кроз врло прецизне податке, чак путем излагања оригиналних мејлова. Кандидаткиња већ на самом почетку указује на покушај рада на

међународном пројекту, понуђеном јој као младом уметнику, са унапред одређеном ратном тематиком, „Меморија, култура и уметност: Сећање и суочавање са прошлошћу након 1989.“ који се, нажалост, завршава без жељене реализације. Идеја о архиву руку мајки која су препознавала своју децу логично захтева време и буџет који аутор није могао добити, као ни разумевање за феномен меморије појединца чијим сведочењима кандидаткиња пажљиво приступа, уз стручну помоћ и сарадњу са патологом проф. доктором Зораном Станковићем. Након скоро осам година од неуспешног пројекта, кандидаткиња прави прву компарацију проналазећи задовољавајућ одговор у савременој инсталацији базираној на личним, интимним уписима посетилаца као сећања на ближње са крајњим исходом уништења као ритуалне форме ослобађања.

Прва верзија пројекта (описана у сегменту РЕЗ II), у распону од 2010-2012. године представљен је као сарадња са афричком уметницом Оумоу Си, а томе је претходила идеја о лонгитудиналности цртежа реализована на резиденцији у Диселдорфу, приликом размене студената и завршне изложбе у оквиру догађаја Kunstpunkte 2010. Том приликом докторанд ствара појам „метражног цртежа“. Пројекат „Cut, cut, cut!“ одиграва се у три просторије, при чему је прва названа Меморија, друга Cut и трећа The End. У просторији меморије, представљена су два реда пројекција које припадају интими стварања ролни од стране кандидаткиње (цртања, разговора и слично) и јавној сфери коју чине монтиране сцене спољашњег света. У њој посетилац може изабрати оруђе којим ће сећи (различите врсте маказа, скалпери и слично). У другој просторији одвија се чин сечења цртежа дугог 100 м и постављеног на два паралелна зида. Трећа просторија је осмишљена као простор у коме се одвијају пројекције из претходне две просторије а аутор присуствује стајањем и посматрањем екрана, при чему завршни кадар фронталног видео бима представља заустављени израз лица кандидаткиње приликом изласка последњег посетиоца.

РЕЗ III почео је 2015. године и дан данас траје захваљујући сарадњи са Александром Родићем на изради софтвера који ће омогућити сечење погледом (праћењем кретања дужице ока). Један део сарадње одвијао се путем имејла, такође подробно представљених у тексту доктората јер они откривају све могућности и

предвиђају опасности у процесу израде, увек имајући у виду безбедност посетилаца. Према изјави А. Родића: „Један од задатака наше лабораторије јесте и анализа гестова лица. У то спада и померање очију, односно дужице ока. Са техничке стране гледишта, могуће је извршити детекцију покрета ока и та померања пројектовати на папир тако да се може уоквирити рецимо, површина фокусирана интерсом ока. Када се то детектује, неким другим уређајем се може извршити искрајање те оивичене области. Наравно да се не може сећи оком, већ се то ради ласером или ножем али се поменути алати могу наводити покретима очију.“ (стр. 15).

Након описа различитих важних животних резова, кандидат представља прво важно поглавље под називом „Настанак првог тела: Мама, зашто рез?“ које нас уводи у будуће битне елементе пројекта. Може се приметити да је текст почео фигуром мајке која оплакује мртво дете да би се у следећем поглављу у наслову увела и касније разрадила поменута фигура као општа и она која је својствена жени. Пред читаоца се постављају према речима кандидата, следеће аналогije: Хора – Восак – Драперије – Унутарње савијање – Убод, урез – Глава / око – Злато – Нестајање – Крв – Жена, Мајка – Ћутање – Рупа – Круг, Земља – Огледало – Рез. Кандидат реторички сече текст, уводећи Платоново најцитираније дело „Тимај“. У њему доминира очинска фигура ствараоца космоса и света – Демијурга, која међутим бива смењена чувеним лутајућим узроком који доводи до хоре. С обзиром на то да је Платон поистоветио лутајући узрок са материцом на крају текста „Тимаја“, а тиме и хистеријом, кандидаткиња уводи поредбени пример користећи анализе „хистеричног“ понашања глумице Гертруде Ајзолт која је заувек променила теорију театра. Постаје логично да кандидаткиња на један лаган, поредбен начин већ указује на постојање бинарности које ће касније стално прожимати текст, почевши од Демијурга спрам лутајућег (женског) узрока. Такође, истиче се античко веровање у мушку фигуру као врховну због биолошки датог стваралачког потенцијала. На том месту, кандидаткиња користи неколико различитих историјских приказа при чему уводи, за многе посматраче, непријатне приказе мушких полних органа са своје Cut ролне, указујући на далеко порекло свог патерн-мотива у контексту савремене доколице. Потом се надовезује васкрсли

платонистички феномен античке хоре која представља мистериозни метафизички простор, *triton genos*, простор / место у коме се турбулентно и сеизмистички одвија перманентно стваралаштво а које само по себи остаје недодирнуто и непромењено. Од тог тренутка, кандидаткиња ће у својим компаративним студијама случајева користити ову комплексну фигуру, никада до краја протумачену од стране савремених аутора (Салис, Дерида, Кристева, Бианчиева). Занимљиво је подсетити се да уметник никада не ствара ни из чега (*ex nihilo*), према речима кандидата, те је оправдано коришћење плодносне хоре у служби извођења (перформативне одлике) или нечега што поседује хорографске одлике.

У следећим аналогијама постепено и филигрантски се развијају призори меморије путем хоре-кутије и хоре-*ekmageion* при чему кандидат уводи делове интервјуа са енглеским уметником Томом Пукијем, примењујући меморијску хору: „Материјал је сведок и подлога процеса прима-даје-брише, тачније потпомаже релацију сећање-брисање. Она (хора) је материја утискивања. Но ипак, човек има право да, према Пукију, сва сећања везана за место (предеље, пејзаже) остави иза себе, тиме даје себи право невезивања.“ (стр. 28). Уводећи своје насликане драперије у *Cut* ролни, кандидат нас подсећа на већ развијену тему меморијских драперија и шпенадли из 2009. године. Трагови и убоди у меком материјалу су попут Сократовог описа воска у „Теетету“, који је директан линк до људске душе. Савијање материје ка унутра потенцира се кроз крајње необичан пример из света моде, у раду аутора Кавакубе који деформише тело одећом, ослобађајући одећу од роства тела. Такве чворновате скулпторалне форме докторанд описује како би створио нови простор за важан феномен главе, мотив често поновљен у сопственом раду. У осврту на мање познат свечани говор Хајдегера у оквиру изложбе вајара у *Erker-galerie*, Ст. Гален, Швајцарска, постаје скоро визуелно опипљива кандидатова фасцинација резом, одвајањем од ослонца у радовима *Разговор* (2008) и *Тренутак* (2009) и у поређењу са урезом на лицу нарикаче са античке грчке вазе. Тако исечена лебдећа глава указује на скицу из 2011. године са златним листићем у оку. Већ тада кандидаткиња нам предочава да је прво тело цртежа стварано дугим процесом цртања које ће даљим апстраковањем и фрагментацијом довести до акварела *Око* из 2014. године и тиме несвесно дати решење за рад са роботичарима

на идеји ока / погледа који сече. Интересантно је приметити да је поштовањем одређеног тока наратива, у писању створен утисак да читалац бива и истраживач, који готово симултано долази до открића елемената у цртежу, покретачких за идејно решење сечења Cut пројекта.

Мање познате јавности, уништене слике Герхарда Рихтера поклапају се са осећањем кандидата током боравка у Диселдорфу кроз тему реза у слици, што нас директно уводи у врло деликатан мушко-женски однос у ролни из Дома омладине 2015. године и поређењем са делима Аниша Капура. Кандидат показује спремност да упореди изјаве савремених уметника, сопствена размишљања као и писања филозофа. У том смислу уведени термин утробног ће наћи примену у поређењу са коришћењем крви у радовима Слатка смртна успаванка (2009) и Тед Лосоновог дела „Крвни Робот-Селфи“. Убрзо се прелази на фигуру мајке и аутопортрет у слици „Ја сам уметник, ја абортирам сваки дан“ (2013), потом теме модификовања тела са античког киликса и скоро заборављене фигуре Сартје Бартман и њене одсечене вагине. Изрстан пример је приказ појма сечења / расцепа у аутопортрету нарочито видљивог у две фигуре из 2009. и 2015. у феноменологији Доларове тишине (стр. 50). Таква тишина родила је рупу црне боје, такође, један врстан пример у домену истраживања појма амбиса и преимућство једног уметника над бојом. Сада постаје очиглено да сваки мотив кандидаткиње има своје утемељење, те да ништа није препуштено случајности на цртежу Cut ролне. Метража се бојажљиво појавила из појединачних елемената тела, које је константно под окулуsom кандидата.

Поглавље се завршава анализом мирнијих елемената круга и земље, са адекватним изјавама и примерима уметнице Оумоу Си, блиске докторанду. Описани кинетички покрети круга најавиће настанак следећег (другог) тела. Ипак, хаотични покрети завршиће се резом у физичком смислу – кроз хорографско присуство у јетри човека, античког пророка затеченог у прорицању, Бејконовског огледала и Бејконових резаних слика. Кандидат на овом месту јасно алудира на физички рез у свом раду и крај настанка првог тела у цртежу.

У другом поглављу руководи се новом компаративном студијом под називом „Настанак другог тела лежи у давно заборављеној лакунозној руци:

Отисак – Рука – Круг, Плес – Мермер, Породица – Око, светлост – Пад.“ У овом излагању кандидат на посебан, неочекиван начин, успева да повеже раније постављене елементе попут круга са архитектонским решењем свог Cut пројекта, повезујући најранију лингвистичку употребу речи хора. Готово необавезно описујући свој отисак шаке као детета, кандидат нас подсећа да у трећој просторији пројекта названој The End, постоји кроз стајање, схваћено захваљујући добро употребљеним примерима Хајдегерове и Фјодорове мисли.

Потребно је посебно истаћи мотив породице и мермера као епидермиса и свесним разуђивањима на ивицама цртежа. Иако се докторанд труди да донекле сакрије интимне описе, у мотиву породице крије се можда најснажнији мотив за уметнички опстанак, даљи рад и напредак. Та посебна врста светлости краси стајање у простору на слици 66. „Две празне столице“ (део ролне, 2015) које испитује актуелне границе масовних простора терапије, већ истражених од стране Полокових цртежа. Користећи дела Едварда Кејсија и Едварда Соје, кандидаткиња скоро сво време поставља питања о својом стајању и размени са публиком у свету пројектованих исечака са екрана, понегде остављајући отвореним одређене недоумице. Рад завршава описом пада ролне у Галерији Дома омладине, поредећи га са (не)свесним падом коже у делу немачког уметника Клеменса Клауса и наговештава ритуални карактер перформативног дела пројекта (према Генеповој подели). Према писању кандидата: „У мисли европског човека, тај чин (сечења) готово увек изгледа као скрнављење и поништавање, а не као тежња за разменом и стварање лиминалног простора, одбрана човека који стоји насупрот свеопштем паду.“

Након поглавља о настанку другог тела, кандидат закључује да је пројекат хорографских одлика, говорећи о птици као метафори, а затим „дијагностикујући“ да је прво тело кроз цртеж ревитализовано а да је физичко тело заправо фрагментисано. Акт сечења је у том смислу нека врста „пупчане врпце“ која повезује прво и друго тело те је нужно његово постојање. „На крају крајева, шта је аутор са лакунозном руком и карневалским (Оумоу Си) ногама? Можда слика ожиљка који зараста али ипак одржава путању дубоке посекогине.“ (стр. 87).

Оцена остварених резултата

Истиче се да је кандидаткиња пре свега, остварила озбиљан приступ теми и у потпуности постигла све постављене циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Јасно је да овако амбициозном уметничком пројекту следује одлучујући ступањ приликом реализације у будућности, што ће са сигурношћу изнедрити нову димензију пројекта као и могуће даље промене својствене већим уметничким продукцијама и захтевнијим финансијским конструкцијама. Важно је запазити да су остварени резултати истраживања потврдили специфичан уметнички сензибилитет и јединствен печат кандидаткиње који указује на вишегодишње грађену, деликатну развојну нит идеје сечења као и свест о еволуцији сваког појединачног елемента пројекта, од прорачуна и инсталације до стајања у трећој просторији пројекта.

Уметнички радови изложени у Галерији Дома омладине у новембру 2015. године у такозваној „цртачкој метражи“ без потписа, не представљају пуке, набацане приказе интимног света већ супротно – истрајавање кандидаткиње у идеји израде цртежа као бесконачног нуклеуса индивидуалног уметничког израза и неухватљиве природе јер сваки метар рада није нужно унапред дефинисан већ прати сазревање докторанда. Сходно томе, не може се унапред знати шта ће се налазити на нових 100 м цртежа, искључиво доступних публици која ће радове сећи. Померене су демаркационе линије између интимног и јавног, остављајући међупростор за мистериозност и напетост у динамици пројекта. Цртачке ролне у техници пастела представљају нов, узбудљив поглед на цртеж (без могућности ауторизације), дајући значајан допринос домаћој ликовној сцени путем постављене датости – сечења цртежа погледом, који до сада није реализован у уметности, чиме постаје јаснија комплексност пројекта.

Кандидаткиња врло успешно у теоријском сегменту уметничког доктората указује на живу материју пројектантства, не скривајући његове развојне фазе и дословно, излазећи даље у свет са портфолиом, у потрази за сарадницима зарад реализације пројекта. Убрзо постаје очигледно у којој мери је сваки сусрет на истраживачки речено, терену, утицао на кандидаткињу, њено искуство и примену у

стваралаштву. Она потом, успешно спаја платонистичке аспекте са савременим филозофима и феноменолозима, враћајући нас на скоро заборављене античке вредности лепоте, племенитости и искрености које чине срж њеног пројекта. Докторанд истиче и вредно чува феномен људског лика и његове експресије, обраћајући се публици путем размене којој претходи акт давања.

Описани уметнички поступак укључује активни прелаз из слике у слику, интервјуе као и анализе савремених симултаних момената чиме се истиче способност кандидаткиње да успешно ствара сопствене аналогije круцијелне за пројекат „Cut, Cut, Cut!“. Стога, тема „Дијектика тела у цртежу и перформансу кроз чин сечења“ представља древно кретање клатна између опозита: деконструкције и поновног стварања.

Критички осврт референта

Стремљења кандидаткиње да образложи настанак два тела и њихову међусобну дијалектику представљају изазов али и одређену опасност јер се уплићу основе традиционалног цртежа и перформанса. Могуће образложење у правцу сукобљавања ова два медијума бива превазиђено другачијом врстом анализе кандидаткиње која не поставља питање о потреби сечења већ га поставља као нужност, уводећи антички термин хоре. Створени текст добија форму преливања из призора у призор, према речима кандидаткиње а попут Деридине метафоре бабушки и тиме постаје / остаје отворен за даља извођења аналогija.

Предложен уметнички пројекат је вишеслојан и захтеван чак и у фази израде и поставке цртежа, што нам указује пад ролне током трајања изложбе. Рез садржи савремену психолошку напетост јер трагови сечива увек остају дубоко у истраживачу (уметнику). Специфичност изложбе лежи у напорима кандидаткиње да лично и мистично (женско), може се рећи, свеопште унутарње неизрециво транспонује путем технике пастела на великом формату папира чије грађење слојева захтева одговорност, стрпљивост, преданост и уметничку спремност на наизменично смењивање два контрадикторна дела процеса: грађења и рушења форме. Готово брутално отворено и ван сваке зоне комфорности, кандидаткиња својим цртежом поред предочених бинарних вредности на којима се темељи савремени западни свет, указује на један важан детаљ – важност рутине „рада

руком“, овладавање техником и потом, њено смислено коришћење у вртоглавом времену хиперпродукције и неминовне прозаичности у коме произвољно коришћење материјала не обавезује аутора да гради једнак однос према идеји и њеној реализацији. Потпору за став кандидаткиње у раду дају споменута најновија неуролошка истраживања у домену људског реаговања на уметничка дела (кандидаткиња реферира на истраживања проф. Дејвида Фридберга, Институт Аби Варбург). Истовремено, идеја кандидаткиње да и у теорији пронађе феномен крхких карактеристика, указује на њен храбри покушај да обради антички феномен хоре, приђе му са становишта које заступају различити теоретичари (од Салиса и Кристеве до Хајдегера), и повеже њихове идеје о неухватљивости са феноменологијом свог пројекта који се пре свега односи на тумачење савременог човека у преплетају простора, места и времена. То захтева, мора се признати, минуциозност истраживача и стрпљивост под бременом времена.

Уколико се остваре услови за реализацију пројекта у скоријој будућности, јасно је да ће се створити потпуно нов контекст, што подразумева извођење нових закључака на тему давања кроз чин сечења путем присуства у трећој просторији, унутар којих ће кандидаткиња сагледати оправданост свог акта. У том смислу, вероватно ће и паралелни процес даље сарадње са научницима донети разрешење неопходног првог меморијског елемента пројекта.

Закључак комисије

Комисија са задовољством закључује да је докторанд Маја Обрадовић у реализацији практичног дела докторског уметничког пројекта достигла висок уметнички квалитет, а у оквиру теоријске оправданости рада врло прецизно истраживачки и путем деликатних самосталних аналогича, указала на одговорно грађење сопствене уметничке методологије. Својим корпусом који истовремено одликује изразита индивидуалност и озбиљност, кандидаткиња је доказала да је у потпуности спремна за усмену одбрану тезе. Одабрана тема реза / сечива је болна, изразито директна, шокантно савремена а без порекла и хронологије те приступ кандидата недвосмислено указује на уметничку префињеност, истрајност и јасну спремност сагледавања свих микропромена унутар сопственог бића али и турбуленција спољашњег света. Њен уметнички прошеде мапира битна места

процера и дуализама – тамо где је човечанство заказало – а њен труд (рад) на природном спајању уметности и науке у пројекту, омогућио је „исцељење“ и даљи концептуални напредак у личном раду. Ублажавање механичког сечења увођењем ока/погледа, свакако се може оценити као искорак у пројектима који студиозно проучавају спој уметности, роботике и неурологије.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, који би затим са Предлогом одлуке био достављен Сенату Универзитета уметности, на чијем заседању би се донела одлука о усвајању и кандидаткиња упутила на усмену одбрану.

У Београду, 7. 7. 2016. године

мр Радомир Кнежевић, ред. проф. ФЛУ, Београд (ментор)

др Милета Продановић, ред. проф. ФЛУ, Београд

др Никола Шуица, ред. проф. ФЛУ, Београд

др Симонида Рајчевић, доцент ФЛУ, Београд

др Селма Ђулизаревић Карановић, ред. проф. ФЛУ Београд